

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Romana Horáčka, Ph.D., a soudců JUDr. Gabriely Kučerové a Mgr. Jiřího Čurdy v právní věci

žalobce: **SAFE DIESEL s.r.o.**, IČO 04654846
sídlem Biskupský dvůr 2095/8, 110 00 Praha 1
zastoupen advokátem JUDr. Františkem Honsou, Ph.D.
sídlem Klimentská 1207/10, 110 00 Praha 1

proti

žalovaným: **1. Volkswagen Aktiengesellschaft**
sídlem Berliner Ring 2, 384 40 Wolfsburg, Spolková republika Německo
zastoupen advokátem Mgr. Robertem Němcem, LL.M.
sídlem Jáchymova 26/2, 110 00 Praha 1
2. ŠKODA AUTO a.s., IČO 00177041
sídlem tř. Václava Klementa 869, 293 01 Mladá Boleslav
zastoupena advokátem JUDr. Václavem Bílým, LL.M., Ph.D.
sídlem Jáchymova 26/2, 110 00 Praha 1

o zaplacení 5 280 000 Kč s příslušenstvím, **k odvolání žalobce** proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. října 2019, č. j. 21 Cm 34/2017-263,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.
- II. Žalobce je povinen zaplatit na náhradu nákladů odvolacího řízení každému ze žalovaných 71 922,40 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jejich zástupců.

Odůvodnění:

1. V záhlaví uvedeným rozsudkem soud I. stupně zamítl žalobu na zaplacení částky 5 280 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení (výrok I.) a rozhodl, že žalobce je povinen každému ze žalovaných nahradit náklady řízení ve výši 143 481,80 Kč (výrok II.).
2. Rozhodl tak o žalobě, podané žalobcem dne 29. prosince 2017, kterou se domáhá úhrady výše uvedené částky s tvrzením, že je právnickou osobou, která byla založena s cílem chránit a prosazovat oprávněné nároky spotřebitelů a dalších majitelů dotčených úmyslnou manipulací testů emisních limitů na vozidlech vyrobených koncernem Volkswagen (dále i jen „emisní kauza“). Žalobce uzavřel komisionářskou smlouvu s Českou poštou s. p. (dále jen „Česká pošta“), která mu umožňuje vlastním jménem uplatňovat majetkovou i nemajetkovou újmu, která České poště vznikla tím, že nakoupila 24 vozidel „koncernu Volkswagen“, v nichž byl žalovanými instalován ilegální software, který manipuloval hodnotami emisí oxidu dusíku při laboratorních zkouškách tak, aby vozidla naoko splnila předpisy stanovené emisní limity. Žalobce je přesvědčen, že popsané podvodné a úmyslné jednání žalovaných naplnilo znaky nekalé soutěže, protože v rozporu s dobrými mravy soutěže jím bylo zasaženo do práv České pošty, které vznikla majetková újma spočívající ve snížení zůstatkové hodnoty vozidel, podvodně nadsazených pořizovacích cen vozidel, zvýšení jejich spotřeby a snížení výkonu, ale také újma nemajetková, za kterou žalobce považuje nejistotu zákazníků (tedy i České pošty) týkající se podmínek provozu daných vozidel a pocit nedostatku úcty a respektu ze strany žalovaných, kteří v zákaznících vyvolali dojem, že jimi pohrdají.
3. Žalobce je přesvědčen, že jako nepřímý zástupce České pošty je s ohledem na současnou úpravu komisionářské smlouvy v § 2455 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“) ve sporu aktivně legitimován, protože o. z., na rozdíl od dřívější úpravy v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „obch. zák.“), výslovně neuvádí, že předmětem komisionářské smlouvy má být pouze obstarání „obchodní“ záležitosti. Proto se také domnívá, že závěry obsažené v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3464/2008 jsou pro tuto věc nepoužitelné, když stejný názor podle něj vyslovil při ústním zdůvodnění svého rozhodnutí ve věci sp. zn. 25 Co 242/2019 i Městský soud v Praze. I kdyby však smlouva, o níž žalobce opírá svou aktivní legitimaci, nebyla smlouvou komisionářskou, může být podle něj hodnocena jako smlouva nepojmenovaná a není žádný důvod, proč by ujednání v ní obsažená při akceptování smluvní svobody účastníků nemohla být důvodem žalobcovy aktivní legitimace v tomto sporu. Má za to, že toto jeho postavení v řízení není zásahem do pravidel daných zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“). Zdůraznil, že je jediným subjektem, který se snaží hájit zájmy spotřebitelů vůči takovým kolosům, které stojí na straně žalované. Pokud by komisionářská smlouva nemohla způsobit důsledky, které žalobce předpokládá v souvislosti se svou aktivní legitimací ve sporu, spotřebitelům by to sebralo jedinou možnost, jak své zájmy ve vztahu k žalované straně hájit.
4. Žalovaný 1) navrhl zamítnutí žaloby, protože není dána pravomoc českých soudů k projednání a rozhodnutí věci a žalobce není ve sporu aktivně legitimován. Je přesvědčen, že článek 7 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanskoprávních a obchodních věcech (dále jen „Nařízení“), z něhož žalobce dovozuje mezinárodní příslušnost českých soudů, nelze vykládat extenzivně. Toto ustanovení je výjimkou z obecného pravidla daného čl. 4 odst. 1 Nařízení, které váže příslušnost soudů určitého státu na místo bydliště či sídla žalované osoby. Žalovaný 1) připomíná, že je subjektem sídlícím a působícím v Německu. Místem příčinné události, jež měla vést ke škodě, kterou žalobce tvrdí, je podle něj místo zhotovení výrobku, jehož se nárok týká, nikoli místo, v němž byl výrobek uveden na trh. Žádné z nekalých soutěžních jednání, které žalobce tvrdí, nelze podle žalovaného 1) vztáhnout k území České republiky. Námitku nedostatku žalobcovy aktivní legitimace žalovaný 1) opírá především o argument, že žalobci nesvědčí žalovaný nárok plynoucí z hmotného práva, komisionářská smlouva jeho aktivní legitimaci v tomto sporu založit nemůže. Je přesvědčen o tom, že rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3464/2008,

co se posouzení žalobcovy aktivní legitimace týče, je i nadále použitelné, podstata úpravy komisionářské smlouvy v zákoníku obchodním i občanském je totiž stejná. Nepřímé smluvní zastoupení obecně v občanském soudním řízení přípustné není, případné výjimky z tohoto pravidla jsou založeny výlučně zákonem u specifických právních institutů (např. kolektivní správa autorských práv). Ani ve věci sp. zn. 25 Co 242/2019 se Městský soud v Praze nevyjádřil závazně k otázce aplikace starší judikatury na současnou právní úpravu komisionářské smlouvy, uvedl pouze, že nová právní úprava judikaturou Nejvyššího soudu dosud řešena nebyla. Žalovaný 1) má za to, že Česká pošta tím, že neuplatňuje svůj nárok sama, zřejmě chce ušetřit případné náklady soudního sporu. Má totiž za to, že by se mohla domáhat svých nároků pouze cestou odpovědnosti za vady z vadného plnění, takové nároky však jsou již promlčeny. Obecně je podle žalovaného 1) nepochybné, že ve vozidlech „koncernu Volkswagen“ byl instalován software, jehož funkcionalita byla i s ohledem na pravidla České republiky sporná, žalovaný se však za tuto skutečnost omluvil, nabídl nápravu, uskutečnil svolávací akci a sporný software odstranil. Je přesvědčen o tom, že jeho zákazníkům nevznikla na území České republiky žádná újma, ať již hmotná či nehmotná. Zpochybňuje, že by nárok, který je uplatňován, mohl být nárokem nekalosoutěžním.

5. Žalovaný 2) navrhl rovněž zamítnutí žaloby, a to, pokud se nedostatku žalobcovy aktivní legitimace a nepřipustnosti nepřímého zastoupení v občanském soudním řízení týče, s těmiž argumenty, které uplatnil žalovaný 1).
6. Soud I. stupně při hodnocení otázky, zda je dána pravomoc českých soudů v této věci, poznamenal, že tato otázka byla již v obdobné věci (nárok na náhradu škody vycházející z existence zmíněného softwaru ve vozidlech koncernu Volkswagen uplatněný proti žalovanému 1/ z téhož důvodu jako v tomto sporu) posuzována zdejším soudem i Vrchním soudem v Praze jako soudem odvolacím ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 41 Cm 6/2017. Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 27. února 2019, č. j. 3 Cmo 21/2019-155, odůvodnil závěr, že pravomoc českých soudů je dána. Vysvětlil, že *„v případě uplatňování majetkové škody je zřejmé, že v důsledku tvrzeného jednání žalovaného 1) jako výrobce vozidla může dojít ke snížení hodnoty vozidla na území celé EU, a zejména na území jeho případného prodeje, tedy na území České republiky. Pak je ovšem ve vztahu k prvnímu žalovanému splněna podmínka čl. 7 odst. 2 Brusel I bis, že osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, když podstatou tvrzení žalobce je to, že za identické („neupravené“) vozidlo by při jeho případném prodeji dostal vyšší cenu, než za vozidlo „upravené“. Navíc nelze přehlédnout, že i peněžité nároky na úhradu přiměřeného zadoostičení mají základ v tzv. kvazideliktů odpovědnosti rušitele, tedy žalovaného 1) a k této újmě by případně došlo s důsledky na území České republiky.“* Soud I. stupně dále vyjádřil své ztotožnění s uvedeným závěrem Vrchního soudu v Praze, k němuž dodal, že z žádného procesního předpisu neplyne povinnost soudu vydávat samostatné rozhodnutí, kterým by deklaroval, že je dána jeho pravomoc. O. s. ř. neukládá soudu ani povinnost vypořádat se zvláštním rozhodnutím s námitkou nedostatku pravomoci. Případný nedostatek pravomoci je nedostatkem jedné z podmínek řízení, jehož důsledkem je zastavení řízení podle § 104 odst. 1 o. s. ř. Jestliže však soud I. stupně nedostatek své pravomoci nezjistil, mohl (bez dalšího) pokračovat v řízení s cílem o věci rozhodnout.
7. Pro rozhodnutí klíčovou otázku existence aktivní legitimace na straně žalobce vyřešil soud I. stupně záporně. Uvedl, že s pojmem věcná legitimace sice o. s. ř. výslovně nepracuje, avšak teorie i praxe se shoduje v tom, že tímto pojmem se míní stav vyplývající z hmotného práva, podle kterého účastník je subjektem práva (povinnosti), jež je předmětem řízení. S odkazem na citovanou literaturu a judikaturu Nejvyššího soudu soud I. stupně uzavřel, že u dvoustranných právních vztahů, ve kterých účastníci řízení stojí se svými návrhy proti sobě, hovoří se o věcné legitimaci aktivní (na straně žalobce) nebo pasivní (na straně žalovaného). Aktivní legitimace svědčí osobě, která tvrdí a prokáže, že je nositelem určitého subjektivního práva v hmotněprávní rovině a v rovině procesní toto právo učinila předmětem řízení na základě procesního úkonu, kterým je podání žaloby. Jednoduše řečeno, aktivně věcně legitimován je ten, o jehož práva nebo povinnosti v řízení

jde. V projednávané věci žalobce ani netvrdí, že by práva, o která v řízení jde (právo na náhradu majetkové a nemajetkové újmy), náležela jemu. Tvrdí pouze, že je oprávněn je vlastním jménem vymáhat proto, že se k tomu vůči subjektu, jemuž tato újma vznikla, zavázal smlouvou o obstarání záležitosti č. SOZ20/17/28416 ze dne 22. 12. 2017. Soud I. stupně z uvedené smlouvy zjistil, že jejím předmětem mělo být bezúplatné obstarání záležitosti spočívající v uplatnění a vymáhání jakýchkoli nároků České pošty spojených s „emisní kauzou“ týkající se celkem 24 vozidel značky Škoda. Česká pošta žalobce pověřila k tomu, aby vyjednával „s dlužníkem“ o poskytnutí vyrovnání, odškodnění či náhradu újmy, a to jakoukoli formou, kterou uzná za vhodnou, a aby ho zastupoval při vymáhání jeho práv a nároků vzniklých v souvislosti s uvedenou kauzou, aby případně uzavřel též jakoukoli dohodu či smlouvu. Za tím účelem mu Česká pošta udělila plnou moc. (čl. 1.1 a 1.2 smlouvy). V čl. 2.1 je uvedeno, že s ohledem „na koncept nepřímého zastoupení sjednaný v této smlouvě“ bude žalobce vystupovat jako účastník řízení v souvislosti s obstaráním a vymáháním této záležitosti. Pokud by v soudním řízení byla přisouzena náhrada nákladů řízení, má žalobce nárok na částku odpovídající těmto nákladům. Hradit náklady, které v souvislosti s obstaráním věci žalobci v řízení vzniknou, však sama Česká pošta žalobci není povinna (čl. 2.4 smlouvy). Dojde-li k vymožení náhrady (míněno zjevně náhrady vzniklé újmy), vyplatí ji žalobce České poště (čl. 3.1 smlouvy). Podle soudu I. stupně pak z textu samotné smlouvy vyplývá (například i z odkazu na konkrétní ustanovení o. z.), že strany při jejím uzavření vycházely z úpravy smlouvy příkazní podle § 2430 a násl. o. z., současně učinily součástí smlouvy obchodní podmínky (viz závěrečná ustanovení smlouvy), podle nichž měla být uzavřená smlouva považována za smlouvu komisionářskou podle § 2455 a násl. o. z. (viz bod 5.6 smlouvy).

8. Soud I. stupně dále shrnul, že podle § 2455 o. z., komisionářskou smlouvou se komisionář zavazuje obstarat pro komitenta na jeho účet vlastním jménem určitou záležitost, a komitent se zavazuje zaplatit mu odměnu. Úplatnost je podstatným znakem komisionářské smlouvy. Úplata za poskytnuté služby v projednávaném případě výslovně sjednána nebyla. Žalobci však měla náležet částka odpovídající přisouzené náhradě nákladů řízení v případě úspěchu soudního sporu, v němž měl vystupovat jako účastník řízení na straně žalující. Podle soudu I. stupně je otázkou, zda považovat takovou částku za svého druhu úplatu za poskytnuté služby, nebo za částku sloužící k náhradě nákladů nutných k plnění závazků, které má podle smlouvy nést žalobce (včetně nákladů spojených s právním zastoupením). Nastolenou otázku však nepovažoval soud I. stupně za nezbytně nutnou řešit, protože ani v případě, že by daná smlouva (případně jen její část, v níž se žalobce zavazuje vystupovat jako účastník řízení při vymáhání škody vzniklé České poště) komisionářskou smlouvou skutečně byla, nemohla by samotná její existence, ani ujednání v ní obsažená založit žalobcovu aktivní legitimaci v tomto sporu. Podle soudu I. stupně vzhledem k soudem uvedeným argumentům nelze přisvědčit žalobci, že jeho aktivní legitimaci v tomto sporu může založit nepojmenovaná smlouva, kterou by se třetí osoba zavázala vystupovat v řízení jako účastník namísto toho, komu svědčí nárok plynoucí z hmotného práva. V občanském soudním řízení vystupuje osoba domáhající se svých práv plynoucích jí z hmotného práva buď sama (§ 18 a násl. o. s. ř.), nebo za ni jedná zástupce na základě plné moci podle § 24 a násl. o. s. ř. Aktivní legitimaci někomu jinému než nositeli hmotného práva, jak správně zdůraznila žalovaná strana, může založit pouze zákon. Úpravu obdobnou § 2466 o. z., zakládající povinnost vymoci vůči třetí osobě (vlastním jménem) splnění povinnosti ze smlouvy, kterou s ní komisionář uzavřel, pokud třetí osoba svou povinnost nesplní, jiné smlouvy příkazního typu neobsahují. Podle soudu I. stupně nejspíš proto žalobce smlouvu uzavřenou s Českou poštou označuje za smlouvu komisionářskou a poukazuje na obsahovou změnu definice komisionářské smlouvy, která (oproti předchozí právní úpravě obsažené v § 577 a násl. obch. zák.), vypustila ze základního ustanovení definujícího komisionářskou smlouvu slovo „obchodní“ v souvislosti se záležitostí, kterou má komisionář (svým jménem a za úplatu) obstarat. Žalobce je tedy zjevně přesvědčen, že v případě, že se na tom s komisionářem dohodne, může jakoukoli jeho záležitost obstarat také tím způsobem, že bude (namísto komisionáře) vystupovat v občanském soudním řízení jako jeho účastník a uplatňovat zde vlastním jménem nároky založené na tvrzeních, které vycházejí ze skutkových okolností, které se

žalobcem samotným nic společného nemají. Tento názor však podle soudu I. stupně neodpovídá smyslu právní úpravy komisionářské smlouvy obsažené nyní v § 2455 o. z., která nahradila dvojí předchozí právní úpravu obsaženou v obchodním a občanském zákoníku - jednak komisionářskou smlouvu podle § 577 a násl. obch. zák., jednak smlouvu o zprostředkování prodeje podle § 737 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále „obč. zák.“). Komisionářská smlouva se ocitla v novém občanském zákoníku, který neupravuje pouze vztahy mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, proto byl vypuštěn pojem „obchodní“ záležitost. Podstata této smlouvy však podle soudu I. stupně zůstala stejná; předmětem komisního závazku má být vzhledem k obsahu právní úpravy právní jednání komisionáře na účet komitenta s třetí osobou. Výsledkem právního jednání ve smyslu § 545 o. z. má být vznik práv a povinností, které se s takovým jednáním pojí, a to na základě svobodné, vážné a omylu prosté vůle jednajících osob, tj. zpravidla vznik smlouvy. Jednání před soudem (§ 18 a násl. o. s. ř.) není právním jednáním ve smyslu hmotného práva.

9. Soud I. stupně proto v souladu s žalovanou stranou uzavřel, že je i nadále použitelný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2010, sp. zn. 32 Cdo 3464/2008, jehož podstatou je závěr, že předmětem činnosti komisionáře bude vždy právní úkon, nejčastěji uzavření smlouvy (resp. smluv), což lze dovodit mj. z dikce jednotlivých zákonných ustanovení upravujících tento smluvní typ, které Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí jako příklad uvádí, a které jsou svým významem totožné se současnou úpravou komisionářské smlouvy (např. § 583 odst. 1 obch. zák., podle něhož má k movitým věcem svěřeným komisionáři k prodeji komitent vlastnické právo, dokud je nenabude třetí osoba, odpovídá dnešnímu § 2464 odst. 1 o. z., § 584 odst. 1 a 2 obch. zák., podle nichž po zařazení záležitosti je komisionář povinen o výsledku podat komitentovi zprávu a v ní označit osobu, s níž smlouvu uzavřel, odpovídají dnešní úpravě § 2460 odst. 1 a § 2461 o. z.). Nejvyšší soud vyšel především ze smyslu právní úpravy komisionářské smlouvy, když uzavřel, že právě z účelu komisionářské smlouvy plyne, že v jiných než v zákoně výslovně uvedených případech vlastním jménem komisionář při vymáhání klientových pohledávek vystupovat nemůže. Onou zákonnou úpravou, na jejímž základě komisionář jedinečně může takto postupovat, bylo ustanovení § 586 obch. zák., podle něhož je komisionář povinen vymáhat na účet komitenta splnění závazků ze smluv, jež uzavřel při zařizování záležitosti komitenta s třetími osobami, které tyto osoby porušily. Totožnou úpravu obsahuje § 2466 věta první o. z., podle něhož neplní-li třetí osoba povinnosti ze smlouvy, kterou s ní komisionář uzavřel, vymůže komisionář na účet komitenta splnění této povinnosti. Úprava komisionářské smlouvy tedy počítá jen s vymáháním povinností komisionářem pro komitenta, musí jít však pouze o takové povinnosti, které mají svůj původ v samotné komisionářské smlouvě. O takový případ v této věci nejde. Konečně podle soudu I. stupně žalobcova aktivní legitimace jako subjektu založeného za účelem ochrany práv zákazníků neplatí v tomto sporu ani z ustanovení § 2989 odst. 1 o. z., podle něhož by se mohl domáhat pouze toho, aby se rušitel nekalé soutěže zdržel nebo aby odstranil závadný stav. Požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení může totiž podle § 2988 o. s. pouze osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno.
10. Z uvedených důvodů soud I. stupně žalobu zamítl, aniž by se zabýval dalšími žalobcem uplatněnými argumenty či jím označenými důkazy. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 o. s. ř., náhrada v plné výši byla přiznána zcela úspěšným žalovaným, když oběma vznikly náklady řízení ve stejné výši odpovídající odměně za zastoupení za čtyři úkony právní služby (jednání před soudem trvalo déle než dvě hodiny, takže za ně náleží dvojnásobek odměny), tři režijní paušály a DPH.
11. Rozsudek napadl včasným odvoláním žalobce. Namítá, že soud I. stupně neúplně zjistil skutkový stav věci, protože neprovedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností, dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním a věc nesprávně právně posoudil. V odvolání žalobce shrnul, že nárok na náhradu majetkové a nemajetkové újmy, vzniklých České poště jako zákazníkovi žalovaných v souvislosti s tzv. „emisní kauzou“, vymáhá

jako nepřímý zástupce České pošty na základě smlouvy o obstarání záležitosti ze dne 22. prosince 2017, kterou soud I. stupně nesprávně posoudil jako smlouvu, která nemůže založit jeho aktivní legitimaci v tomto sporu. Žalobce je přesvědčen, že text smlouvy a aplikovatelná právní úprava a judikatura svědčí o opaku. Poté zopakoval, že je společností založenou k ochraně zájmů osob poškozených v souvislosti s jednáním žalovaných v emisní kauze při informování veřejnosti o této kauze a v jiných řízeních s ní souvisejících a při působení na příslušné orgány veřejné moci. Žalobce vymáhá práva osob, jimž vznikla v souvislosti s emisní kauzou újma a uplatňuje jejich oprávněné nároky v soudních řízeních (kromě tohoto např. také v řízení vedeném před Obvodním soudem pro Prahu 8 pod sp. zn. 25 C 191/2017). Česká pošta se proto na žalobce obrátila, aby v souladu s péčí řádného hospodáře pečovala o svůj majetek (vozidla zasažená emisní kauzou), aby byla průběžně informována o emisní kauze a aby mohla efektivně a se zajištěním odborné péče vymáhat jí vzniklé nároky po žalovaných. K dosažení popsaného účelu byla mezi žalobcem a Českou poštou uzavřena smlouva, kterou a) byl žalobce pověřen obstarat pro Českou poštu záležitost, spočívající ve vyjednávání se žalovanými o poskytnutí vyrovnání, odškodnění či náhrady újmy, způsobené emisní kauzou, a to jakoukoli formou, kterou uzná za vhodné, a k veškerým právním a jiným jednáním a úkonům souvisejícím a/nebo vyplývajícím z obstarání této záležitosti, b) byl sjednán způsob obstarání této záležitosti jako nepřímé zastoupení a c) Česká pošta výslovně pověřila žalobce, aby ho jako nepřímý zástupce „*zastupoval při vymáhání jeho práv a nároků vzniklých v souvislosti s Emisní kauzou u příslušného obecného soudu či jiného orgánu České republiky*“. Žalobce zdůrazňuje, že smlouvou ho Česká pošta pověřila, aby za ní mimo jiné vymáhal nároky vyplývající z emisní kauzy, a to i v soudním řízení, přičemž tento vztah je komisionářskou smlouvou podle § 2455 o. z.

12. Dále žalobce v odvolání opakuje své argumenty, proč podle něj nová úprava občanského zákoníku připouští vymáhání pohledávky komitenta komisionářem, když podle něj se původní a nová úprava komisionářské smlouvy podstatně odlišuje, o čemž hovoří odborná literatura, která uvádí, že se: „*opouští její tradiční pojetí jako smlouvy vyhrazené obchodním vztahům a koncipuje ji jako v podstatě obecný smluvní typ pro všechny případy, kdy se sjednává nepřímé zastoupení.*“ Podle žalobce soud I. stupně tuto oblast novelizace soukromého práva opomíjí a v rozsudku se nepřesně inspiruje smlouvou o obstarání prodeje místo toho, aby vzal v potaz, že nová úprava vychází také ze smlouvy o obstarání věci dle § 733 obč. zák., podle nějž posuzoval (a shledal) založení aktivní věcné legitimace na základě nepřímého zastoupení Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 8. prosince 2009, sp. zn. 21 Cdo 5138/2007, kde třetí osoba na základě smlouvy o obstarání prodeje věci oprávnila žalobce, aby vymáhal pohledávku vlastním jménem. Uvedený závěr potvrdil podle žalobce Nejvyšší soud také v rozsudku ze dne 28. listopadu 2011, sp. zn. 25 Cdo 3198/2008. Podle žalobce musí být citovaná judikatura aplikovatelná i v režimu komisionářské smlouvy podle o. z., která ze smlouvy o obstarání věci vychází, když v projednávané věci jsou ujednání mezi žalobcem a Českou poštou shodná jako u účastníků smluv z uvedených rozhodnutí, a vůle obou smluvních stran dohodnutým způsobem postupovat je nepochybná. Na rozdíl od uvedených rozhodnutí je podle žalobce soudem I. stupně použitý rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3464/2008 v současné úpravě komisionářské smlouvy již neaplikovatelný. Žalobce je přesvědčen, že v současnosti nemusí být nepřímé zastoupení před soudem založeno pouze zákonem, ale i dohodou stran, když pojem „obstarání záležitosti“ musí být vykládán tak, že se jím rozumí veškerá činnost vykonávaná na účet komitenta, nejde tedy jen o právní jednání ve smyslu hmotného práva, ale i o jednání faktická. Podle žalobce může být „obstaráním záležitosti“ i uplatnění nároku u soudu, a to nejen podle výslovné úpravy § 2466 o. z., který upravuje procesní úkon, který je komisionář oprávněn (a povinen) v rámci komise učinit. Obdobnou úpravu obsahuje i § 1886 o. z., upravující možnost postupitele jako nepřímého zástupce vymoci pohledávku po dlužníkovi svým jménem na účet postupníka, ačkoli již také není nositelem hmotněprávního nároku, a to i v případě tzv. fiduciární cesse, kdy se pohledávka převádí do majetku postupníka jen formálně, aby ji vymáhal vlastním jménem, avšak ve prospěch postupitele.

13. Z uvedeného podle žalobce vyplývá, že jednoznačně lze založit možnost nepřímého zastoupení při uplatnění nároků u soudu i smluvně (i smlouvou nepojmenovanou), nejen zákonem, když žádné zákonné ustanovení takovou dohodu nevylučuje. Jestliže si žalobce s Českou poštou v rámci smluvní volnosti a při dispozitivnosti právních norem takový režim dohodli, a tento není v rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, není podle žalobce důvod tuto jejich dohodu nerespektovat. Konečně žalobce uvedl, že koncepce smluvně ujednaného nepřímého zastoupení pro vymáhání pohledávky zastoupeného nemůže činit potíže ani z pohledu procesních otázek, např. překážky věci rozhodnuté či litispendence, protože i při jejich vymáhání je jednoznačně zřejmé, o jakém nároku soud v dané věci jedná a rozhoduje, když nepřímý zástupce tento vymezí mj. uvedením zastoupeného a věcí, které se domáhá na žalovaném. Lze tak i u těchto věcí jednoznačně určit, zda o předmětu řízení již bylo rozhodnuto nebo probíhá jiné řízení.
14. Podle žalobce soud I. stupně zatížil rozsudek i dalšími vadami, které měly vliv na nesprávné zjištění skutkového stavu. Ačkoliv žalobce ve své replice ze dne 24. května 2019 navrhl provedení důkazu stanoviskem ze dne 7. března 2017 prof. JUDr. Karla Marka, CSc., ze kterého jednoznačně vyplývá, že smlouva mezi žalobcem a Českou poštou zakládá aktivní legitimaci žalobce, soud I. stupně provedl důkaz jen smlouvou samotnou a z ní vyvodil nesprávné závěry. Pokud by nebylo toto stanovisko považováno za formální důkaz, měl se soud I. stupně s jeho závěry vypořádat obdobnou formou jako s doktrinní literaturou, což však neučinil. Zároveň soud I. stupně pochybil i tak, že neprovedení navrženého důkazu nijak neodůvodnil, což je v rozporu s § 157 odst. 2 o. s. ř. Zmíněným postupem byl napadený rozsudek zatížen vadou, která je důvodem pro jeho zrušení a vrácení věci soudu I. stupně k dalšímu řízení, které žalobce v závěru svého odvolání navrhuje.
15. Žalovaní se k odvolání žalobce vyjádřili totožnými podáními ze dne 7. února 2020. V nich konstatují, že se závěry soudu I. stupně o nedostatku aktivní legitimace na straně žalobce zcela souhlasí a odůvodnění napadeného rozsudku považují za zcela správné. Proto navrhuji potvrzení napadeného rozsudku a přiznání náhrady nákladů odvolacího řízení. Jestliže žalobce poukazuje v odvolání na to, že pro jeho výklad změny úpravy komisionářské smlouvy v o. z., proti úpravě v obch. zák. a obč. zák., a jejím důsledkům pro možnost vystupovat na základě nepřímého zastoupení jako žalobce v soudním řízení, hovoří i autoři komentáře k občanskému zákoníku (*Balarín Jan, Petrov Jan, Výtisk Michal a Beran Vladimír, Občanský zákoník: komentář. Praha: C. H. Beck, 2017, § 2455, s. 2467*), kteří zároveň dosavadní judikaturu (NS 32 Cdo 3464/2008) označili za již obsolentní, pak žalovaní uvádějí, že tento názor tito autoři skutečně vyjádřili, avšak nejedná se o názor správný. To, že podstata úpravy ve vztahu k aktivní legitimaci komisionáře pro soudní řízení se v nové právní úpravě nijak nezměnila, si podle žalovaných uvědomili i sami autoři zmíněného komentáře, což potvrzuje skutečnost, že v jeho 2. vydání z roku 2019 již žalobcem citovanou pasáž vypustili a nahradili textem: „4. Procesní jednání. Komisní vztah sám o sobě není dostatečným právním důvodem pro přechod aktivní věcné legitimace pro účely procesního uplatnění nároků, aniž by došlo k jejich postoupení komitentem na komisionáře (NS 3464/2008). Tím není dotčena úprava § 2466.“ (viz str. 2633 tohoto vydání komentáře). Žalovaní považují za správný názor soudu I. stupně, že jediná změna, k níž v novém o. z., oproti § 577 obch. zák. došlo, je vypuštění pojmu „obchodní“ záležitost, která je přesto, že ji žalobce opakovaně akcentuje, změnou v předmětné věci zcela irrelevantní. Pro posouzení otázky existence aktivní věcné legitimace žalobce totiž není významné, zda pro Českou poštu obstarává obchodní záležitost či nikoli, nýbrž pouze to, zda sama komisionářská smlouva zakládá aktivní legitimaci žalobce k uplatňování nároku komitenta v civilním řízení. V tomto smyslu se právní úprava nijak nezměnila, a stejně jako v případě § 586 obch. zák., i nyní, podle § 2466 o. z., platí, že *jediným* zákonem předpokládaným případem pro založení aktivní věcné legitimace komisionáře k vymáhání nároku komitenta v civilním řízení je vymáhání splnění povinnosti od třetí osoby, se kterou komisionář (na základě komise) uzavřel smlouvu, což není projednávaný případ (žalobce to ani netvrdí). Ustanovení § 2466 podle žalobce logicky navazuje na § 2456 o. z., z něhož plyne, že z právního jednání učiněného komisionářem vůči třetí osobě nevznikají práva ani povinnosti

komitentovi, nýbrž komisionáři samotnému. Je tedy logické, že ve smyslu § 2466 o. z., je to právě komisionář, který na účet komitenta splnění povinnosti vymáhá, když v tom případě aktivní legitimace komisionáře vyplývá přímo ze zákona. Výše uvedený názor má, ačkoli to žalobce zpochybňuje, oporu jak v judikatuře (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3464/2008), tak ve výše citované komentářové literatuře. Naopak nelze na projednávaný případ použít žalobcem odkazovanou judikaturu (21 Cdo 5138/2007 a 25 Cdo 3198/2008), když v těchto rozhodnutích byla jiná situace, neboť mezi účastníky (resp. mezi žalobcem a osobou, která jej pověřila k vymáhání svého nároku) existoval specifický vztah odůvodňující, aby tento konkrétní nárok vymáhal vlastním jménem na základě nepřímého zastoupení. V prvním případě (rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 5138/2007, které není zásadního právního významu, protože nebylo publikováno v tzv. zelené sbírce) to byl vztah bývalého manžela, který zmocnil svou bývalou manželku k vymáhání celé pohledávky, jejímiž věřiteli byli oba z 50 %, když půjčku poskytli dlužníkovi za manželství a Nejvyšší soud proto v tomto *konkrétním* případě uzavřel, že na základě smlouvy o obstarání věci podle § 733 a násl. obč. zák. je žalobkyně věcně legitimována k vymáhání vrácení celé půjčky, když pohledávka patří do zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví žalobkyně a jejího bývalého manžela. Zároveň byl v této věci doložen souhlas bývalého manžela k podání žaloby a byla jí žalobkyni vystavena plná moc. Zastoupení bývalého manžela tak vlastně ani nebylo nepřímým, protože nepřímý zástupce žádnou plnou moc neuděluje ani nedokládá. Závěry tohoto rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou tedy zmatečné a je zřejmé, že judikatura se touto problematikou seriózně nezabývala. Druhý judikát (25 Cdo 3198/2008) jen odkazuje na první, aniž se uvedenou zmatečností zabýval a šlo v něm o žalobu leasingového nájemce, který se na pojišťovně domáhal pojistného plnění, když pojistná smlouva byla uzavřena mezi pojišťovnou a leasingovým pronajímatelem (vlastníkem návěsu), která účastníkem řízení nebyla a ani být nechtěla, protože jí žádná škoda nevznikla (opravu hradil žalobce) a žalobce neměl žádnou možnost, jak ji přimět k vymáhání pojistného plnění. Žalovaní uzavírají, že v obou uvedených případech ve skutečnosti žalobcům hmotněprávní nárok svědčil, resp. k němu měli velmi specifický a úzký vztah, a bylo by nespravedlivé, pokud by jim nebylo umožněno tento nárok uplatnit. Závěry v nich uvedené proto nelze použít paušálně, jistě ne v projednávané věci, v níž žalobce nemá k vymáhanému nároku vůbec žádný vztah.

16. Podle žalovaných i v současné době platí, že aktivní věcnou legitimaci v civilním řízení nelze založit pouze na základě smluvního ujednání, aniž by s tím počítala zákonná úprava. Za nepřiléhavou označili žalovaní argumentaci žalobce ohledně aktivní věcné legitimace nepřímého zástupce odkazem na § 1886 o. z., upravujícího možnost postupitele vymáhat pohledávku po dlužníkovi v nepřímém zastoupení postupníka. Toto ustanovení je totiž právě jednou ze zákonem výslovně předpokládaných výjimek (obdobně jako § 2466 nebo 2989 o. z.), zakládající aktivní věcnou legitimaci osoby, která není nositelem hmotněprávního nároku. Pokud by měl zákonodárce v úmyslu umožnit založení aktivní věcné legitimace jakékoli osoby, kterou k tomu nositel hmotněprávního nároku pověří, bylo by ustanovení § 1886 zcela obsolentní. Existence tohoto a jemu podobných ustanovení naopak svědčí o tom, že aktivní legitimaci osoby, které nesvědčí hmotněprávní nárok, lze založit pouze v zákonem uvedených případech, když uvedená zákonná ustanovení nelze pro projednávaný případ užít ani analogicky, protože analogie je na místě jen tam, kde absentuje právní úprava, což u komisionářské smlouvy neplatí; její úprava naopak vymáhání jakékoli pohledávky komitenta komisionářem zásadně neumožňuje. Podle žalovaných nelze použít ani odkaz na fiduciární cessi, protože i u ní dochází (byť jen formálně) k postoupení pohledávky, což se však v projednávaném případě nestalo. Obstát nemůže podle žalovaných ani argumentace žalobce na nález Ústavního soudu ze dne 6. března 2018, sp. zn. IV. ÚS 3359/17, tj. že pokud hmotněprávní úprava nepřímé zastoupení umožňuje, musí ji soudy reflektovat i v procesní rovině a v souladu s ní vykládat procesní předpisy, protože v něm se Ústavní soud zabýval opět od tohoto případu odlišnou situací, kdy žalobce jako právní nástupce postupitele, vymáhal v soudním řízení pohledávku postupníka jako jeho nepřímý zástupce na základě § 530 obč. zák., který výslovně takový způsob vymáhání postupitelem umožňuje, na rozdíl od této věci, v níž pro žalobcem a

Českou poštou zvolenou formu nepřímého zastoupení vymáhání nároku přímo žalobcem právní úprava neumožňuje.

17. Žalovaní dále ve svých vyjádřeních konstatují, že podle nich smlouva mezi žalobcem a Českou poštou nesplňuje kritérium úplatnosti jako podstatného pojmového znaku komisionářské smlouvy, když v jejím čl. 1.1 je uvedeno, že jejím předmětem je „*bezúplatné obstarání záležitostí*“. Takto jasně vyjádřenou vůli stran uzavřít bezúplatnou smlouvu nelze změnit ve prospěch úplatnosti ani výkladem ujednání v čl. 2.1 smlouvy, kde se hovoří o tom, že žalobce bude mít vůči klientovi nárok na částku náhrady nákladů řízení včetně DPH, protože v soudním řízení přiznaná náhrada nákladů řízení by nebyla přiznána České poště, která jeho účastníkem není, ale přímo žalobci a nešlo by tedy o situaci, kdy by Česká pošta nějaký svůj nárok „přenechala“ žalobci jako odměnu za obstarání záležitosti. S ohledem na neúplatnost nelze smlouvu mezi žalobcem a Českou poštou posoudit jako smlouvu komisionářskou, ale jako smlouvu příkazní dle § 2430 a násl. o. z., která se od smlouvy komisionářské liší zejména tím, že příkazník může jednat jménem příkazce na jeho účet (přímé zastoupení) nebo jednat vlastním jménem na účet příkazníka (nepřímé zastoupení) jako jedná komisionář na účet komitenta. U přímého zastoupení z příkazní smlouvy ve spojení s udělením plné moci je počítáno i se zastoupením příkazce u soudu (typicky advokát-klient), avšak s takovou variantou není počítáno v komentářové literatuře ani judikatuře v režimu nepřímého zastoupení. Z uvedeného žalovaní dovozují, že ačkoliv smlouva mezi žalobcem a Českou poštou obsahuje v čl. 1.2 plnou moc udělenou žalobci (podle § 2439 o. z.) k zastupování České pošty u soudu, pak se jedná o zastoupení přímé, nikoliv nepřímé. I kdyby však žalobce tvrdil, což nečiní, že se mělo podle smlouvy ve skutečnosti jednat o přímé zastoupení, narazil by na problém nepřipustnosti dvojího zastoupení v civilním řízení. Jelikož v případě nepřímého zastoupení má příkazní smlouva takřka identickou povahu jako smlouva komisionářská, platí výše zmíněné závěry Nejvyššího soudu a komentářové literatury, že ani v takovém případě nepostačuje taková smlouva k založení aktivní věcné legitimace komisionáře v civilním řízení.
18. Výše uvedené platí podle žalovaných i pro případ, že by smlouva žalobce s Českou poštou byla smlouvou nepojmenovanou, protože pokud by měla mít žalobcem zamýšlené účinky, odporovalo by to zákonu (resp. by jej to obcházel) i dobrým mravům. Na žalobcem zvolenou strukturu nepřímého zastoupení je totiž třeba nahlížet z širšího kontextu. Sám žalobce uvedl, že vede proti žalovaným další řízení u Obvodního soudu pro Prahu 8 (sp. zn. 25 C 191/2017), kde na základě obdobných komisionářských smluv zastupuje několik tisíc osob. Právě zmíněné řízení je tím, kde se nejvíce projevuje, v čem spočívá obcházení zákona ze strany žalobce. Jím zvolená struktura nepřímého zastoupení je podle žalovaných pokusem o vedení řízení v režimu hromadných žalob, který však český právní řád (až na specifické výjimky, které na projednávanou věc nedopadají) neupravuje. Přitom i v připravované právní úpravě institutu hromadných žalob je předpokládáno, že kromě osob, kterým svědčí práva, by mohla být aktivně věcně legitimovanou k podání žaloby také *nezisková* právnická osoba, která by kromě neziskovosti musela splňovat další kritéria, např. bezdlužnost. Pro účely zajištění, že budou řádně hrazeny náklady řízení, pak připravovaný zákon počítá se zavedením několika záruk, jako je doložení, že žalobce splňuje podmínku solventnosti či povinnost složení jistoty pro případ obavy, že nebude schopen v případě neúspěchu náklady řízení hradit. Smyslem zamýšlené úpravy hromadných žalob je stanovit podmínky, za kterých bude určitým osobám umožněno uplatnit nároky svědčící někomu jinému u soudu, ale také záruky před zneužitím takového postupu. Při zatímní absenci takovéto komplexní právní úpravy však podle žalovaných nelze vést soudní řízení způsobem, o který se žalobce pokouší. V projednávané věci se sice nejedná o řízení hromadné, ale spíše svého druhu reprezentativní, avšak rizika zneužití jsou v něm obdobná. Obcházení zákona ze strany žalobce (i dalších osob v řízení před Obvodním soudem pro Prahu 8) spatřují žalovaní v tom, že by v nich mělo být České poště (a zmíněným dalším osobám) umožněno uplatnit své domnělé nároky, aniž by v této souvislosti nesla sebemenší riziko, že bude v případě neúspěchu ve věci povinna hradit náklady řízení žalovaných, protože není účastníkem řízení. Přestože je tedy v řízení ve skutečnosti vymáhán údajný nárok České pošty, a

nikoli žalobce, byla by v případě neúspěchu žaloby povinnost hradit náklady *de facto* uměle přenesena na žalobce, který je subjektem nevlastnickým žádný majetek a který byl založen s jediným účelem vymáhání obdobných nároků od žalovaných a který je v souvislosti s financováním předmětného řízení (a řízení souvisejících) značně předlužen. To žalobce nakonec uvedl i ve své žádosti o osvobození od soudního poplatku. V případě České pošty nepřipadá v úvahu žádný jiný důvod, proč tvrzený nárok uplatňovat touto formou prostřednictvím žalobce namísto přímého zmocnění právního zástupce, nežli výše zmíněná snaha o vyhnutí se povinnosti platit soudní poplatek a o učinění případné pohledávky žalovaných na náhradu nákladů řízení nedobytnou. Takový postup lze podle žalovaných označit za zneužití práva a pokus o obejití jedné ze základních zásad civilního procesu, a to zásady úspěchu ve věci.

19. Žalovaní dále poukázali na skutečnost, že žalobce není subjektem založeným na ochranu spotřebitelů (Česká pošta navíc není spotřebitelem, jedná se o státní podnik, který disponuje vlastním právním oddělením a může se tedy svého nároku domáhat sama), nýbrž je podnikatelem. V souvislosti s okruhem osob, které se mohou domáhat zdržovacího nebo odstraňovacího nároku na ochranu proti nekalé soutěži dle § 2989 o. z., žalovaní uvádějí, že žalobce není právnickou osobou, která je oprávněna hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků, a není ani osobou, jejíž práva byla tvrzenou nekalou soutěží dotčena. Navíc žalobce uplatňuje nároky na náhradu škody a přiměřené zadostiučinění nemajetkové újmy, což jsou nároky, kterých se může domáhat jen nositel práv.
20. K námitce neprovedení důkazu stanoviskem JUDr. Marka žalovaní uvádějí, že toto stanovisko (stejně jako žádný obdobný dokument) nemůže být pro účely soudního řízení považováno za důkaz, když je pouze prezentací právního názoru žalobce jinou formou, která mu však nepřidává na hodnotě. Tak tomu je zejména s ohledem na zásadu, že soud zná právo a také protože ze stanoviska nelze dovodit existenci pro případ relevantních skutkových okolností. Přestože se soud I. stupně výslovně závěry stanoviska nezabýval, z odůvodnění rozsudku je zřejmé, že jeho závěry považoval za nesprávné. Dále žalovaní shrnují, že žalobce postrádá nejen věcnou aktivní legitimaci, ale i legitimaci procesní, kterou ve výjimečných případech dává o. s. ř. i některým osobám, kterým nesvědčí hmotné právo (např. § 315 o. s. ř. zmocňující oprávněného, aby se v exekuci vlastním jménem domáhal vyplacení pohledávky, náležející jeho dlužníkovi).
21. Žalovaní v závěru odvolání uvádějí i další důvody pro zamítnutí žaloby, jako např. nepřipustnost dvojího zastoupení, kdy Česká pošta, která je osobou, již jako vlastníkovu dotčených vozidel svědčí nárok, mohla tento vymáhat buď sama, nebo podle § 24 o. s. ř. udělit plnou moc fyzické osobě, která jí bude u soudu zastupovat. Namísto toho ale pověřila obstaráním této záležitosti žalobce, který není advokátem ani fyzickou osobou a který udělil plnou moc svému právnímu zástupci, aby údajný nárok vymáhal u soudu. Takový postup je podle žalovaných v rozporu s § 24 odst. 1 o. s. ř., podle něhož může mít v téže věci účastník jen jednoho zástupce, kterým dle § 26 nebo 26a o. s. ř. může být jen fyzická osoba. Případné oprávnění zastupovat Českou poštu by také podle § 28 odst. 3 o. s. ř. zaniklo ve chvíli, kdy ho žalobce přenesl na JUDr. Františka Honsu. Z uvedeného vyplývá, že žalobce je v žalobě označen nesprávně, když z další jeho argumentace vyplývá, že skutečným žalobcem je Česká pošta. Podal-li žalobce žalobu vlastním jménem, ačkoliv aktivní legitimaci k jejímu podání nemá a není k jejímu podání ani řádně zmocněn, nelze jej podle žalovaných ani vyzvat k odstranění těchto vad žaloby. Konečně žalovaní nesouhlasí ani s tím, že by připuštění žalobcovy aktivní legitimace nečinilo později procesní problémy (překážka věci rozhodnuté), protože podle § 159 odst. 4 o. s. ř. musí být dána jak totožnost předmětu řízení, tak totožnost jejích účastníků. Jelikož Česká pošta účastníkem tohoto řízení není, není zcela vyloučeno, že bude totožný nárok vůči žalovaným uplatňovat samostatně. Má-li obstát tvrzení žalobce, že pravomocné rozhodnutí v nyní projednávané věci založí, ve vztahu k údajnému nároku České pošty vůči žalovaným, překážku věci rozhodnuté, nelze podle žalovaných než dospět k závěru, že v případě pravomocného zamítnutí žaloby z důvodu nedostatku aktivní legitimace žalobce se již

Česká pošta nemůže (bez ohledu na to, zda by nárok byl již promlčen či nikoli) domáhat tvrzeného nároku samostatně.

22. V reakci na vyjádření žalovaných žalobce podáním z 13. října 2020 nad rámec svých předchozích podání uvedl, že žalovaní se zpochybňováním aktivní legitimace žalobce snaží za každou cenu vyhnout meritornímu přezkoumání věci, když jsou si vědomi, že nároky poškozených vlastníků vozidel jsou oprávněné, což nově potvrzuje vývoj kauzy v Německu. Tam totiž poté, co Nejvyšší soud vydal dne 25. května 2020 přelomový rozsudek, v němž shledal, že koncern Volkswagen protiprávně instaloval do vozidel nepovolené odpojovací zařízení a potvrdil nárok žalobce na vrácení kupní ceny vozu, oznámil koncern svůj úmysl smírně ukončit všechny podobné spory a nabídl téměř 260 000 dotčených vlastníků vozidel, kteří uplatnili své nároky v hromadné žalobě, v rámci mimosoudního narovnání odškodné ve výši asi 34 000 Kč až 159 000 Kč za každé vozidlo. V České republice se však žalovaní vypořádání s poškozenými nadále vyhýbají, využívajíce k tomu nesprávný výklad právních předpisů. Postup žalovaných shledává žalobce nemorálním, když přes vývoj emisní kauzy ve Spojených státech i v Německu žalovaní vlastníky dotčených vozidel v České republice neustále utvrzovali, že jim žádná újma nevznikla. Zákazníky žalovaných znevýhodňuje nejen to, že stojí proti silnému koncernu, ale vychází jim zjevně vstříc i český stát a sdělovací prostředky. Ministerstvo dopravy tak například umožnilo žalovaným kontaktovat provozovatele dotčených vozidel, ačkoliv tento postup nebyl upraven právními předpisy a byl s nimi v rozporu, dále iniciovalo přijetí § 5 odst. 6 zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, na základě něhož bylo od 1. června 2017 umožněno poskytnout údaje o provozovateli vozidel z registru výrobců, což byl zjevně krok ve prospěch žalovaných v souvislosti s emisní kauzou. Dále zmíněné ministerstvo i další orgány státní správy odmítly poskytnout žalobci jakoukoliv součinnost za účelem informování dotčených vlastníků vozidel o emisní kauze, aby mohli být informováni o svých právech. Ačkoliv soudy v České republice shledaly, že provoz dotčených vozidel ohrožuje životní prostředí nad míru stanovenou prováděcím předpisem (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. listopadu 2017, č. j. 10 A 119/2017-47), takže jsou technicky nezpůsobilá, nevyvozují z toho příslušné úřady jakékoliv důsledky, neboť příslušný prováděcí předpis nebyl v důsledku nečinnosti Ministerstva dopravy přijat. Sdělovací prostředky v České republice neinformují dotčené spotřebitele o jejich právech v emisní kauze a možnostech jejich uplatnění prostřednictvím žalobce, většinou se jejich zprávy soustředí jen na situaci v zahraničí. Shodou náhod většina těchto médií obsahuje masivní reklamy na výrobky žalovaných. Dochází také k záhadným změnám reprezentativních komentářů k právním předpisům v neprospěch spotřebitelů bez toho, aby se jakkoliv změnila relevantní judikatura nebo k takové změně existoval jiný důvod. Přijetí zákona o hromadných žalobách se v České republice neúměrně protahuje, což je ve prospěch žalovaných, přičemž na jeho projednání se účastní významně i právní zástupci žalovaných. Podle žalobce tak zůstává komisionářská smlouva jediným způsobem, jak se mohou poškození vlastníci vozidel účinně sdružit a uplatnit své již existující nároky. Podle žalobce také jeho postup (v součinnosti s Českou poštou) neodporuje zákonu či dobrým mravům, když podle něj na základě korektivu dobrých mravů je připuštěn nepřímý zastoupení v této věci v zájmu spravedlivé ochrany poškozených vlastníků. Zmíněný postup není ani obcházením zákona, když se jedná o využití zákonem nezakázaného a Nejvyšším soudem aprobovaného postupu při vymáhání nároků, který se od aktuálně diskutovaného zákona o hromadných žalobách v zásadních ohledech odlišuje (zejména nutností uzavřít smlouvu s každým poškozeným, neexistencí odhlašovacího řízení a mnohými dalšími znaky). Angažmá žalobce ze strany zákazníka je také hospodárným postupem, rozhodně jeho cílem není vyhnout se placení nákladů řízení. Žalobce je společností založenou k ochraně zájmů všech osob, které byly emisní kauzou dotčeny, bez ohledu na jejich postavení či velikost, věnuje se různým činnostem souvisejícím s touto kauzou již několik let, a je tedy přirozené, že se Česká pošta rozhodla využít jeho zkušeností a znalostí. Žalobcově konstrukci nepřímého zastoupení není na překážku ani udělení plné moci (čl. 1.2 smlouvy), když ze systematiky smlouvy je zřejmé, že toto zplnomocnění je zbytková klauzule vztahující se na ta jednání, která nejsou činěna na základě nepřímého

zastoupení. Na podání žaloby se tedy zplnomocnění nevztahuje a přímé zastoupení nezakládá. Z tohoto důvodu také se nejedná o zakázané dvojí zastoupení, protože právní zástupce žalobce Českou poštu nezastupuje, není s ní v jakémkoliv vztahu. Skutečnost, že je rozhodováno o jejích hmotných právech, není tomuto postupu na překážku, protože jde o komisionářský vztah.

23. Dále žalobce své odvolání doplnil v rámci odpovědi na výzvu odvolacího soudu k vyjádření, zda souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání. Znovu zdůraznil, že jednáním žalovaných došlo celosvětově k vážnému zásahu do práv všech zákazníků žalovaných, kteří si koupili upravená vozidla a kterým vznikla nepochybně újma, že se žalovaný 1) za toto své podvodné jednání omluvil a že v zemích, jejichž právní řád přímo umožňuje kolektivní ochranu práv spotřebitelů (hromadnou žalobu), tj. zejména v USA a Kanadě, se koncern Volkswagen s dotčenými zákazníky velice rychle dohodl na štědrém odškodnění, zatímco v ostatních zemích překvapivě popírá, že by vůbec ke vzniku jakékoliv újmy došlo. Zmíněný postup žalovaných názorně dokládá vývoj emisní kauzy v Německu, kde koncern Volkswagen oznámil svůj úmysl smírně ukončit všechny soudní spory až poté, kdy tam byl v roce 2018 přijat zákon umožňující podání hromadné žaloby a kdy tamní Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 25. května 2020 shledal, že došlo k protiprávní instalaci nepovoleného odpojovacího zařízení do vozidel. Podobný postup nyní volí žalovaní v České republice, což i kvůli liknavosti českého státu reagovat na tento celospolečenský problém přijetím odpovídající legislativy či učiněním opatření k sankcionování tohoto podvodného jednání, znamená pro české zákazníky diskriminaci. Poškozeným českým zákazníkům tak nezbývá jiná možnost, než se ochrany domáhat u soudu, a to na základě zákonem i judikaturou dovolené možnosti nepřímého zastoupení.
24. Žalovaný 1) na jednání před odvolacím soudem dne 23. srpna 2021 v reakci na výše popsanou argumentaci žalobce mezinárodní situací emisní kauzy zdůraznil, že případ, který byl projednáván ve Spolkové republice Německo, byl odlišný, neboť se jednalo o uplatnění individuálního nároku spotřebitele. V daném případě však na území České republiky v tomto řízení nárok nebyl uplatněn postupem, který by český právní řád připouštěl, a to i z toho důvodu, že se fakticky nejedná ani o nárok uplatněný z komisionářské smlouvy. Pokud se týká věcné argumentace týkající se konkrétního softwaru, podle názoru žalovaného 1) je stále sporné, zda software, který byl umístěný ve vozidle, jak tvrdí žalobce, byl software nepovolený. Přitom nějaký software, který indukce zvláštní užití vozidla v laboratorních podmínkách, zcela běžně musí být a je v každém vozidle umístěn, právě pro účely tohoto měření. Zdůraznil též, že fakticky zákazníkovi koncovému, tzn. vlastníkovu vozidla, žádná újma vzniknout ani nemohla, a to proto, že vozidla jsou nadále homologována a mají platnou registraci. I soud ve Spolkové republice Německo přitom postupoval při souzení podobného nároku tím způsobem, že od uplatněné újmy odečetl hodnotu vzniklou užíváním vozidla spotřebitelem, tj. při rozhodování o konkrétním individuálním nároku zohlednil všechny individuální okolnosti případu.
25. Žalovaný 2) na výše zmíněném jednání doplnil, že není pravdou to, co tvrdí žalobce, že by český právní řád neumožňoval uplatnění individuálních nároků spotřebitelů. Zdůrazňuje ale, že žalobce v daném případě zvolil alternativní způsob řešení věci, který podle jeho názoru podle současné právní úpravy možný není. Zdůrazňuje též, že v daném případě nejde o zákazníka spotřebitele, ale jde o státní podnik, tzn. obchodní společnost. Pokud by soud takovéto jednání, jak si představuje žalobce, umožnil, v daném případě by to umožnilo fakticky v rámci komisionářské smlouvy komitentovi uplatnit nárok, a přitom nehradit náhradu nákladů řízení v případě ztráty sporu, což podle jeho názoru je fakticky vyloučeno, a bylo by to i v rozporu s dobrými mravy.
26. Odvolací soud přezkoumal podle § 212 a násl. o. s. ř. rozsudek soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné.
27. Předně odvolací soud uvádí, že podle jeho názoru měl soud I. stupně pro své rozhodnutí k dispozici skutková zjištění v dostatečném rozsahu. Pokud byla v nalézacím řízení k námitce žalovaných správně posuzována v první řadě (po vyřešení otázky pravomoci českých soudů /viz bod 6. tohoto

odůvodnění/, které je rovněž správné, zcela v souladu s rozhodnutím Vrchního soudu v Praze ze dne 27. února 2019, č. j. 3 Cmo 21/2019-155, dovolání proti němuž bylo rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2021, č. j. 30 Cdo 3189/2019-183 podle § 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř. zamítnuto) existence aktivní legitimace na straně žalobce, která měla být podle něj založena smlouvou o obstarání záležitosti č. SOZ20/17/28416 ze dne 22. 12. 2017, bylo provedení tohoto jediného důkazu dostačující. Jinak totiž napadené rozhodnutí záviselo pouze na *právním posouzení* klíčové otázky, zda touto smlouvou získal žalobce oprávnění vymáhat pohledávku České pošty svým jménem jako její nepřímý zástupce či nikoliv. Žalobcova námitka ohledně neprovedení stanoviska prof. JUDr. Karla Marka, CSc., resp. neodůvodnění jeho neprovedení, není podle odvolacího soudu důvodná, protože nejde o důkaz v pravém slova smyslu, když jsou v něm „pouze“ vysloveny právní názory jeho autorů (JUDr. Boženy Markové a prof. Marka), podporující argumentaci žalobce a neobsahuje žádné skutečnosti, které by ve smyslu § 125 o. s. ř. mohly přispět ke zjištění stavu věci (o němž zjevně nebylo sporu). Ačkoliv pak soud I. stupně výslovně nezdůvodnil, proč tento „důkaz“ neprovedl, z celého obsahu odůvodnění je zřejmé, že na argumentaci v něm obsaženou (která je shodná s žalobcovou) podrobně reagoval a vypořádal se s ní. Z uvedeného důvodu odvolací soud ze skutkových zjištění soudu I. stupně zcela vycházel a pro stručnost na ně, jak jsou uvedena v odůvodnění napadeného rozsudku (bod 13.), odkazuje. Již zde lze uvést, že se odvolací soud ztotožnil také s výsledným právním hodnocením soudu I. stupně o tom, že žalobce není podle současné právní úpravy k podání žaloby aktivně legitimován. S ohledem na podrobné odůvodnění napadeného rozsudku na něj odvolací soud pro stručnost zcela odkazuje a doplňuje jen své hodnocení (ne)důvodnosti odvoláním doplněných námitek žalobce, které vesměs zazněly již v nalézacím řízení.

28. Odvolací soud ve shodě se soudem I. stupně konstatuje, že i podle jeho názoru se úprava komisionářské smlouvy (pokud by smlouva uzavřená mezi žalobcem a Českou poštou byla smlouvou komisionářskou, což odvolací soud s ohledem na závěr, že smluvně nepřímé zastoupení sjednat až na zákonem výslovně stanovené výjimky nelze, pro nadbytečnost nehodnotí) v ohledu možnosti komisionáře vymáhat vlastním jménem práva komitenta (vypuštěním charakteristiky obstarávané záležitosti jako „obchodní“) nezměnila (pročež je také starší judikatura, zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2010, sp. zn. 32 Cdo 3464/2008 /jeho závěr, že podání žaloby není „obchodní záležitostí“ ve smyslu § 577 obch. zák./, stále aplikovatelná, jak je konstatováno i autory komentáře k občanskému zákoníku v jeho 2. vydání - viz bod 15. tohoto odůvodnění). To znamená, že u tohoto smluvního typu může taková situace nastat jen v zákonem výslovně uvedeném případě podle § 2466 o. z. (o který se v projednávané věci nejedná). Odvolací soud souhlasí rovněž s názorem, že podle současné právní úpravy je (zatím, když zákon o hromadném řízení jako zvláštním procesním nástroji dosud přijat nebyl) nepřímé zastoupení obecně v občanském soudním řízení nepřípustné. Výjimky z tohoto pravidla jsou založeny výlučně zákonem (tj. nelze je smluvně sjednat), a to např. zmíněným § 2466 o. z. či u dalších specifických právních institutů a za splnění v nich uvedených podmínek (kolektivní správa autorských práv /Díl 4 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon/, vymáhání postoupené pohledávky postupitelem /§ 1866 o. z./ nebo uplatnění zdržovacího nebo odstraňovacího nároku /nikoliv práva na zadostiučinění, k jehož uplatnění je oprávněn jen ten, jehož právo bylo ohroženo nebo porušeno/ proti rušiteli z nekalé soutěže právníckou osobou oprávněnou hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků /§ 2989 o. z./). Odvolací soud je přesvědčen, že pokud by tomu tak nebylo, tj. pokud by byl správný názor žalobce o tom, že nepřímé zastoupení je možné v rámci smluvní volnosti libovolně sjednat, musel by zákonodárce uvedené výjimky ze zákona vypustit, neboť v takovém případě by tyto výjimky ztratily své opodstatnění.
29. Co se týče žalobcem odkazované judikatury (rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 5138/2007 a 25 Cdo 3198/2008), odvolací soud souhlasí se žalobcem potud, že tyto judikáty jsou i v současné době použitelné (pokud jsou použitelné závěry rozsudku sp. zn. 32 Cdo 3464/2008, není jistě důvod, aby tomu nebylo stejně u jiných rozhodnutí, týkajících se podobné problematiky).

Odvolací soud ovšem není se žalobcem zajedno v tom, že by zmíněná rozhodnutí byla použitelná pro posouzení projednávané věci, když jednak obě tato rozhodnutí podle názoru odvolacího soudu představují výjimky z pravidla nepřipustnosti smluvního sjednání nepřímého zastoupení, které byly Nejvyšším soudem připsány s ohledem na v dotčených řízeních řešené specifické vztahy, pro něž je ovšem charakteristické, že mezi nepřímým zástupcem a nositelem práv existoval právní vztah již před sjednáním nepřímého zastoupení, resp. že nositelem (alespoň části) žalovaného nároku nepřímý zástupce byl/je (rozvedená manželka) nebo v podstatě je (leasingový nájemce, který uhradil opravu vozidla a platil i pojistné v rámci leasingových splátek /tj. škoda vznikla jemu/, a přitom neměl jak přimět leasingového pronajímatele jako vlastníka vozidla /který neměl zájem pojistné plnění vymáhat, protože jemu žádná škoda nevznikla/, aby pojistné plnění vymáhal, takže zamítnutím žaloby z důvodu neexistence aktivní legitimace by leasingovému nájemci byla odepřena ochrana jeho majetkových práv). Situace v projednávané věci je však podle odvolacího soudu jiná, když žalobce žádný vztah k žalovanému nároku (jehož součástí je navíc i náhrada ryze subjektivní nehmotné újmy) neměl a nemá (což ani netvrdí), vztah mezi ním a Českou poštou vznikl až poté, kdy tvrzená újma České poště měla vzniknout. Česká pošta jako nositel práva rovněž není v situaci, že by, nebýt smlouvy se žalobcem, neměla jinou možnost, jak svůj nárok vymáhat. Na tomto místě považuje odvolací soud za vhodné zdůraznit, že Česká pošta není spotřebitelem (podle § 419 o. z. je spotřebitelem každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná), a nepatří tedy mezi osoby, které z tohoto titulu požívají zvláštní ochrany a pro něž především (jako pro osoby, které by si samy žalovat velké korporace netroufly) je i zákon o hromadných žalobách připravován (viz např. článek JUDr. PhDr. Kristýny Poche ze dne 27. července 2021, dostupný na <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-hromadnem-rizeni-hromadne-zaloby-nove-a-lepe-113320.html>). Jedná se o velký státní podnik (je tedy i otázkou, zda vůči žalovaným subjektům je evidentně slabší stranou), disponující nepochybně právním oddělením. Svůj nárok tak může u soudu uplatnit Česká pošta sama prostřednictvím některé jednající osoby (§ 21 o. s. ř.). Mimoto má také možnost udělit plnou moc zástupci, advokátu nebo jiné fyzické osobě (§ 24 a násl. o. s. ř.). Konečně ve výše uvedených souvislostech odvolací soud poznamenává, že i žalobce je obchodní korporací, podnikatelem, vzniklým za účelem dosažení zisku (např. ve formě podílu na vysouzené částce), tj. nejedná se o neziskový subjekt, s nímž je jako s potenciálními žalobci uvažováno v návrhu zákona o hromadném řízení z důvodu zvažovaných pojištění proti zneužití institutu hromadných žalob (viz článek JUDr. PhDr. Kristýny Poche specifikovaný výše).

30. Pro úplnost odvolací soud uvádí, že žalobcova argumentace úpravou nepřímého zastoupení podle § 1886 o. z., a to i v případě jen formálního postoupení pohledávky, není v projednávaném případě přiléhavá, protože mezi Českou poštou a žalovaným k postoupení pohledávky (ani skutečnému ani formálnímu) nedošlo.
31. Ze všech výše uvedených důvodů odvolací soud uzavírá, že závěr soudu I. stupně o tom, že žalobce není v této věci aktivně legitimován, takže žalobu je nutné bez dalšího (tj. aniž by bylo soudem I. stupně či odvolacím soudem hodnoceno, zda nárok České pošty je po právu; k takovému hodnocení by soudy musely přistoupit až v řízení o žalobě nositele práva) zamítnout, je závěrem správným, takže rozsudek soudu I. stupně byl podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrzen, a to včetně po všech stránkách správného (použitá právní ustanovení i výpočet) nákladového výroku.
32. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. V odvolacím řízení zcela úspěšným žalovaným (každému) náleží náhrada nákladů právního zastoupení ve výši 71 922,40 Kč, tj. odměna za 2 úkony právní služby (vyjádření k odvolání, účast na jednání před odvolacím soudem) dle § 11 odst. 1 písm. g) a k) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu à 29 420 Kč, dále 2 režijní paušály à 300 Kč dle § 13 advokátního tarifu a 21% DPH ve výši 12 482,40 Kč ze součtu těchto položek podle § 137 odst. 3 a § 151 odst. 2 o. s. ř., tj. celkem částka 2 226,40 Kč.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze do dvou měsíců ode dne jeho doručení podat dovolání k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu I. stupně, a to za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

Praha 23. srpna 2021

JUDr. Roman Horáček, Ph.D. v.r.
předseda senátu